

EVANGHELIA TÂNĂRULUI GOL. O POETICĂ A CONVERTIRII DE LA AURELIUS AUGUSTINUS LA IULIAN GRIGORIU

Jan Nicolae*

***Abstract:** In this study I present wonderful conversion of the poet Julian Grigoriu, following the reading of the text of the Gospel of Mark 14 , 48-52, like converting presented in St. Augustine Confessions. The Conversion the poet is a symbol for converting generation 1990 make the transition from communism to freedom. Then this writer composed a poetic trilogy called Gospel naked young man, an authentic yet unique masterpiece remaining.*

***Keywords:** poetic trilogy, Gospel of Mark, Gospel naked young man, Julian Grigoriu, conversion.*

Introducere. Tânărul gol, martor al părăsirii și trădării Domnului.

Am fost invitat de curând pentru a susține o conferință (Evanghelia tânărului gol. Căutările tinereții și convertirea la Viață) în fața unui grup de tineri la Târnăveni, orașul unde începeam în anul 1998 lucrarea în via Domnului. Cu această ocazie am rememorat un episod plin de tâlc de la începuturile perioadei de libertate de după căderea regimului comunist. Este vorba despre convertirea unui prieten, tânărul poet de atunci Iulian Grigoriu (n. 1965), în urma unei lecturi evanghelice, asemănătoare cu cea făcută odinioară de tânărul Augustin. Dacă itinerariul convertirii lui Augustin, redat sub forma Confesiunilor, a rămas în tezaurul cultural al umanității ca o lectură esențială și vibrantă, convertirea tânărului poet amintit s-a distilat memorial într-o suită de texte poetice și eseistice, publicate doar în parte în reviste literare, dar care ar merita o răspândire mai amplă

* Ph.D., Assistant Professor, at „1Decembrie 1918” University of Alba Iulia (Faculty of Orthodox Theology), Romania.

pentru că dau seamă într-un mod poetic admirabil de convertirea unei întregi generații, generația 1990.

Pentru o introducere abruptă în temă voi lăsa textul eseului meu pascal din anul 2001 să facă acest oficiu inițiativ: *Și răspunzând, Iisus le-a zis: Ca la un tâlhar ați ieșit cu săbii și toiege, ca să mă prindeți. În fiecare zi eram la voi în templu, învățând, și nu m-ați prins. Dar acestea sunt ca să se împlinescă Scripturile. Și lăsându-L, au fugit toți. Iar un tânăr mergea după El, înfășurat într-o pânzătură, pe trupul gol, și au pus mâna pe el. El însă, smulgându-se din pânzătură, a fugit gol* (Marcu 14, 48-52). Celor mai mulți dintre cititorii sau ascultătorii liturgici ai Sfintei Scripturi le scapă acest episod evanghelic care apare numai și numai la Sfântul Evanghelist Marcu. Trădarea și părăsirea Domnului Iisus Hristos în grădina Ghetsimani are un martor de taină, un tânăr care își încrucișează privirile pentru o clipă cu Domnul, un tânăr care înțelege în tăcere, și iluminat de privirile Cuvântului lui Dumnezeu (Logosului) fuge să mărturisească această privire în lumea largă. Aș fi trecut și eu cu vederea repede peste cele trei versete evanghelice de la Marcu, atras de episodul Patimii și Răstignirii Domnului care urmează, dacă un vechi prieten de studenție, astăzi un poet consacrat, nu mi-ar fi atras atenția asupra lor. Imediat după evenimentele din decembrie 1989, tânărul meu prieten care, ca și mine, văzuse moartea foarte aproape, eu la București, el la Galați, a trăit o imensă eliberare sufletească, dar urmată încet-încet de intrarea într-o acută criză existențială. Bântuia pretutindeni, negăsindu-și locul. Într-o zi de iarnă geroasă, cu o durere de suflet, tăind lemne în curte, aude ca oarecând Fericitul Augustin (tânărul), un cuvânt de îndemn launtric: „Deschide și citește!”, „Ia Cartea și citește!”. Lăsa lemnele în zăpadă, intră în casă înfrigorat, deschide Cartea, potrivit îndemnului de Sus și citește: *El însă, smulgându-se din pânzătură, a fugit gol* (Marcu 14, 52). Și într-clipă, inundat de lumină, precipitat, reia de câteva ori cele trei versete, găfâind de emoție, se întoarce afară, dansează cu lemnele în brațe, în plină ninsoare, fuge, se întoarce, beat de bucurie, ...înțelesese. De fiecare dată când recitesc aceste versete din Evanghelia de la Marcu, îmi amintesc cu emoție că acesta este locul prin care prietenul meu a intrat la Domnul, a pătruns în camera de

nuntă a Stăpânului și Mirelui Hristos, Cel Care i-a vărsat în candela sufletului untdelemnul bucuriei, vindecându-l și întărindu-l pe tânărul meu prieten care ulterior a scris un poem numit chiar așa *Evanghelia tânărului gol*. El l-a privit în ochi pe tânărul martor al trădării și părăsirii Domnului din Grădina de măslini și, ca printr-o icoană, această încrucișare de priviri în tăcerea atotgrăitoare a Cuvântului, cu inima rănită, a înțeles. Ca un fluture desprins de crisalidă, tânărul paznic al preselor de ulei (cf. Giovanni Papini) din grădina Ghetsimani a fugit gol în lume purtând cu sine taina acelei priviri. Bănuim că el este însuși Sfântul Ioan Marcu, tânărul gol îmbrăcat în Hristos și chemat la propovăduire din tăcerea privirii, mișcat din ochi către apostolat.

Generația tinerilor de astăzi, eliberată prin jertfa tinerilor din preajma Crăciunului anului Domnului 1989, a fost o generație-martor a trădării și părăsirii lui Iisus Hristos (înainte și după 1989), desprinși din pânzătura minciunii ateismului materialist dintre tinerii generației mele și-au simțit mai întâi goliciunea (una lăuntrică) și apoi s-au aflat îmbrăcați de Hristos în îmbrăcăminte care de multe ori a luat alura hainei preoțești sau monahale. Ceea ce scapă lecturii grăbite a cotidianului nostru postdecembrist este tăcerea mărturisitoare a acestor tineri convertiți, chemați de Hristos Domnul prin Biserica sa la credința Vieții. Mesajul acestui tânăr gol, care are multe chipuri, rămâne valabil și pentru tinerii de astăzi, botezați întru Hristos: *Smulgeți-vă din pânzătura minciunii și urmați-L pe Hristos, Domnul Bisericii, Care vă îmbracă în lumină!* Dar minunea rămâne întotdeauna posibilă, căci ori de câte ori dușmanii lui Hristos se vor întoarce în grădina vieții ca să pună mâna pe tânărul martor vor rămâne cu crisalida minciunii goală și cu fluturele zburat spre înalt. Tuturor tinerilor care se simt goliți și lipsiți de sensul vieții le așezăm în fața ochilor inimii icoana aceluia tânăr pazitor al preselor de ulei din grădina trădării lui Dumnezeu, tânăr care aleargă și astăzi gol în cetățile lumii ca să-i dea de gol pe trădătorii Vieții. Mai cred și acum că el a fost botezat în lacrimile Domnului din grădină în noaptea în care s-a rugat cu sudori de sânge.

Iar un tânăr mergea după El, înfășurat într-o pânzătură, pe trupul gol, și au pus mâna pe el. El însă, smulgându-se din pânzătură, a fugit gol. Hristos a înviat!”¹

Tânărul gol, simbol al convertirii generației 90

Această imagine m-a însoțit într-un mod persuasiv și obsedant și am inserat-o în programul iconografic al arcei noetica de la Alba Iulia, când am purtat un dialog epistolar cu poetul Iulian Grigoriu despre tema tânărului gol: „Mă bucur foarte mult și am nostalgia acelu poem ușor naiv, mult romantic, dar încheșat de un dor pe care îl înțeleg mai bine pe zi ce trece, cu cât mă îndepărtez... Am văzut frumoasele schițe hieratice, mi-ar plăcea să știu care a fost viziunea pictorului, eu îl văd pe Tânărul Gol prins dintr-o latură de sutuși, el desfăcut pe jumătate și fugind drept spre Hristosul din Centrul Icoanei” (aprilie 2013). Într-unul din mesajele schimbate cu prilejul acestei prime reprezentări iconografice românești a episodului tânărului gol, Iulian Grigoriu își exprima cu mult har dorința de a fi „poet de biserici”, poet bisericesc: „Pictori avem/ Preoți avem/ dar nu avem Poeți de Biserici că m-aș fi angajat și eu la așa o construcție dar poeții de biserici nu trebuie să plâsmuiască ei versuri ci să le deslușească pe cele din scrierile sfinților să le încrusteze pe sub icoane/ pe ici pe colo unde or putea să le dezbrace oamenilor ca să le vadă. Acuma în preajma întâmplării Tânărului gol te urmăim în podoaba casei tale atrași fiind cu totul în dorul plin și sănătos de Cel Hristos! Frumoasă Biserică!” (30 aprilie 2013)

De curând, am regăsit o intuiție similară vizavi de imaginea inițiativă a tânărului gol într-un eseu al scriitorului Dumitru Velea (n. 1948) care confirmă de departe gândul filosofului Bogdan Rusu (Galați, Paris) de a forma un ordin universal, cvasimonahal, al tânărului gol: „În acest ceas crucial, în ciuda anterioarelor declarații de loialitate, ucenicii Îl părăsesc pe Iisus și fug. “Și toți L-au părăsit și au fugit.” Iisus încă nu-i vindecase de frică, încă nu le arătase calea

¹ Jean Nicolae, *Evanghelia tânărului gol*, în „Credința străbună”, Alba Iulia, aprilie 2001, p. 4.

de salvare a propriei vieți. Doar un tânăr din mulțime, apărut cu o învelitoare de in aruncată peste trupul gol, încearcă să-L urmeze, ținându-se de-aproape de Iisus, spre palatul marelui preot, unde garda îl duce. Ostașii pun mâna pe el, dar tânărul reușește să le scape, lăsându-și doar învelitoarea în mâinile lor – și astfel fuge despuiat prin mulțimea confuză și speriată de cele întâmplare. “Și un anume tânăr Îl urma, având aruncată pe el o învelitoare de in, pe trupul gol. Au pus mâna pe el, dar el și-a lăsat învelitoarea și a fugit gol.” – stă scris în Evanghelia după Marcu. Numai în aceasta.

Cine să fie acest tânăr și ce semnificație și sens să aibă apariția sa? La această întrebare nici cuvintele scripturale și nici vorbele din înmulțitele comentarii nu aduc sau să propună un răspuns. Împotriva lui Iisus, ca în cazul oricărui nevinovat, se strâng mărturii mincinoase, unele rezultate și din neînțelegerea vorbirii sacre și simbolice, în pilde, a sa. El refuză să le tăgăduiască, îi privește aproape fără să le vorbească, iar când răspunde la unele întrebări, răspunsurile răstoarnă întrebarea. Ucenicii L-au părăsit și fugit, iar Petru se amestecă în mulțime de teamă să nu fie recunoscut, se leapădă de trei ori până la cântatul cocoșului, așa cum prevăzuse Învățătorul. Totuși, Domnul îi iartă aceste greșeli și lepădări de Sine, ocupându-se direct de Petru, dându-i astfel posibilitatea să-și reafirme dragostea. Îngerul, ce le apare femeilor descumpănite din fața mormântului gol în care fusese Iisus, le spune: “Duceți-vă de spuneți ucenicilor Lui și lui Petru”. Dar tânărul L-a urmat din toată inima și fără frică, atras de marea forță a nevinovăției lui Iisus, și când oamenii legii, înarmați cu săbii, au vrut să-l prindă, le-a scăpat, lăsându-și învelitoarea de in în mâinile lor. A scăpat cu trupul gol și a fugit prin mulțime; ca și cum și-ar fi lăsat pielea cea veche și s-ar fi desprins din ea, apărând cu alta nouă, renăscut, sau mai bine zis, ca un copil la naștere. El a venit prin mulțimea agitată și s-a apropiat de garda înarmată ce Îl legase și pornise cu Iisus spre curtea marelui preot. S-a apropiat fără sabie, cu mâinile goale și sufletul curat cum simțea că-L are și Cel arestat. L-a urmat din iubire cum iubire se revărsa peste el din partea Lui Iisus. Trebuie ca ochii lor să se fi privit.

Lumină din lumină să se fi revărsat. Lipsa de teamă față de judecată și moarte trebuie să se fi transmis și lui. El vine de bună voie în mijlocul mulțimii, și de bună voie se ține după Iisus, știind că cei care au ordonat arestarea Marelui Nevinovat, cât și cei care o execută “cu săbii și cu ciomege”, nu sunt decât niște fiare cu chip de om, stăpânitori de-o clipă peste cele ce le cad sub simțuri și ochi, nevăzând că lumea se-atinge de lumină cu o parte spre a se salva în întregime de moarte. Lor le lasă în mâini învelitoarea de in, cea fără suflare. Se eliberează de veșmântul trecător, învechit în păcate și înfrumusețat continuu de false judecăți, îl lasă celor înveșmântați după ordin și grade, după felul de scaun și trufia călcării pe uliță. Ce este trecător rămâne celor trecători. Ce este învelitoare rămâne învelitoare peste un gol sunător în cetățile lumii. “Rămână-vă învelitoarea de la mine!” sau “Luați învelitoarea de pe mine!” poate așa le-o fi strigat când le-a scăpat din mâini. (Așa am auzit-o rugându-se și pe mama înainte de marea trecere. Vroia să iasă din învelitoarea ce-i devenise apăsătoare, rece și grea.)

Cămașa morții lui Iisus, Cel prins, arestat, judecat și răstignit:

„Și El și-a lăsat în mormântul gol cămașa de in, cămașa fără gură, doar cu Chipul și semnele rănilor Sale prinse pe firele pânzei. O învelitoare care să mărturisească despre El, dar care să spună mai mult despre răutatea și nerecunoștința omului. Gol din mormânt a ieșit, cu trup de lumină, așa L-au văzut femeile venite la mormânt, tot astfel s-a arătat și ucenicilor, lui Toma chiar cu rănilor din palmă. Poate și pe trupul gol al tânărului să fi rămas semne! Și el a trecut simbolic prin moarte pre moarte călcând. Și-a lăsat învelitoarea de in și a alergat prin mulțime ca nou născut. Cum Iisus trece prin moarte, luminându-ne legea vieții, și tânărul acesta trece printr-o asemănătoare și simbolică transformare. Și-a riscat viața și a urmat căștigând adevărul și viața.

Garda înarmată este amenințătoare, se vede și din faptul că, încercând să-l prindă și să-l lege, nu rămâne decât cu învelitoarea de in smulsă de pe corpul tânărului. Renașterea sa se vede că este o trecere periculoasă prin mâinile gărzii, prin răutățile oamenilor, dar reușește să scape viu, cu trupul gol, transformat într-un om nou, care să ducă mai departe cu sine Cuvântul și blânda privire a lui Iisus. Scăpat cu trupul gol este îmbrăcat cu lumină de privirea lui Iisus și ajunge primul purtător al ei, primul creștin. În inima și sufletul acestui tânăr se află originea

creștinilor care vor veni, pe care îi va ridica la conștiința de sine apostolul Pavel.

Acest tânăr, alergând prin mulțime, nu este numai îmbrăcat în lumină, ci și umplut de iubire din inima Fiului Domnului. Pe unde trece el, oamenii renasc. Oriunde se întâmplă peste om să cadă straturi grele ale răutății și morții, apare un astfel de tânăr care se decide să-l urmeze pe nevinovat, să-l însoțească și să-l ajute să scape din mâna celor înarmați “cu săbii și ciomege”. Acolo unde există strânsă o mulțime de oameni trebuie să fie și un tânăr alergând prin ea, despuiat și îmbrăcat în lumina lui Iisus, care să spună că frica și moartea pot fi învinse, învinse chiar prin ele pentru o nouă viață. Că oricât ghearele fiarei l-ar jupui pe om, de suflet și lumina din el nu se pot atinge. Ele sunt în grija Domnului! Nu vă speriați dacă vedeți alergând prin mulțime un astfel de tânăr, cu trupul gol, înveșmântat în lumină! El este cel ce l-a întâlnit privirea lui Iisus. Priviți-l adânc în ochi – și O veți vedea”.²

Ipostaze biblice ale tânărului gol: Iosif cel preafrumos

Una din ipostazele biblice ale Tânărului gol este cea a patriarhului Iosif, care ispitit de sotia lui Putifar (Facere 39), își întoarce fața sa de la ispită, fugind de acolo gol, scenă mult invocată în predica patristică și în arta creștină: „După ce fusese vândut de frații săi, Iosif a ajuns servitorul soției funcționarului Putifar de la curtea faraonului egiptean. Ea voia să beneficieze de toate serviciile pe care un servitor era în măsură să le ofere, însă Iosif se împotriva. Exact un astfel de moment surprinde Rembrandt într-o manieră deosebit de expresivă în această gravură de foarte mică dimensiune. În format transversal, patul în care soția funcționarului se dezgolește lasciv, ocupă mai mult de jumătate în dreapta imaginii. Pânțele ei opulent este scos în evidență în mod expresiv prin tonalitatea deschisă, în timp ce spațiul din jurul patului este redat atât de întunecat încât evidenta departajare a tabloului în două se înțelege din prima clipă. Limita dintre „bine” și „rău” este marcată suplimentar și prin perdeaua trasă de-o parte, în jumătatea superioară din mijlocul imaginii. Exact sub această perdea se desfășoară perfidul scenariu în urma căruia Iosif este aruncat în temniță. În timp

² Dumitru Velea, *Învelitoarea de in*, în *Ziarul Văii Jiului*, 26.03.2010.

ce femeia se agață insistent de veșmântul său, smeritul servitor și-a întors deja capul de la ispită, fapt întărit și de expresia feței care pare chinuită, dar și de poziția fermă a mâinii lui. Oala de noapte scoasă în evidență de artist subliniază spiritul redus la instincte primare al femeii desfrânate. În această gravură, Rembrandt utilizează cu deosebită expresivitate tehnica sa caracteristică a clar-obscurului, pentru a scoate în evidență virtutea morală a lui Iosif, dar și reprezentarea surprinzător de libertină a zonei pubiene a femeii”

Comentariul și cateheza imnografică a Triodului dezvoltă în slujbele din Sfânta și Marea Zi de Luni tema virtuții lui Iosif: “Să urmăm, credincioșilor, curăției lui Iosif; să cunoaștem pe cle ce a cinstit firea omenească cea cuvântătoare, viețuind cu toată paza prin virtutea cea lucrătoare”³, „Altă Evă aflând pe egipteanca, patriarhul Iosif nu s-a amăgit spre nelegiuire, ci a stat ca un diamant, necuprins de patimile păcatului”⁴ „Trecând pe drumurile vieții, Mântuitorul meu, ai flămânzit de bunăvoie, poftind mântuirea tuturor; că de aceasta ai flămânzit, adică de întoarcerea celor ce au rătăcit de la Tine” (convertirea), blestemul smochinului:” Strămoșul gustând din pom, dacă a cunoscut că este gol și rușinat, luând frunze de smochin s-a încins, că dinainte a însemnat adunarea, cea care s-a dezgolit de Dumnezeu” (lepădarea de Dumnezeu ca dezgolare), “Străină este celor necuviincioși curăția, și străină este celor credincioși fărădelegea; iar marele Iosif s-a ferit de păcat, și s-a făcut chip înțelepciunii și închipuire cu adevărat lui Hristos”⁵, “Iacov plângea pentru lipsa lui Iosif, și viteazul ședea în căruță, ca un împărat fiind cinstit; că plăcerilor egiptencei atunci nefăcându-se rob, s-a mărit în schimb de la Cel ce vede inimile oamenilor și dă cunună nesticăcioasă”⁶ (condac), „Peste tânguire să mai adăugăm acum tânguire, și să vărsăm lacrimi, plângând împreună cu Iacov pe Iosif, cel vrednic de laudă și înțelept, ce cel ce s-a robit cu trupul, iar sufletul și l-a păzit nerobit; și a domnit peste tot Egiptul. Că

³ *Triodul*, București, Edit. IBMBOR, 2000, p. 542.

⁴ *Ibidem*, p. 543.

⁵ *Ibidem*, p. 544.

⁶ *Ibidem*, p. 546.

Dumnezeu dă slugilor Sale cunună nesticioasă”⁷ (icos), “A doua Evă aflând șarpele pe egipteanca, se nevoia să împiedece pe Iosif cu momele; dar el, lăsându-și haina, a fugit de păcat. Și fiind gol nu s-a rușinat, ca și cel întâi-zidit mai înainte de călcarea poruncii. Pentru rugăciunile lui, Hristoase, miluește sufletele noastre”⁸, “Mire, Cel ce ești mai frumos cu podoaba decât toți oamenii, Care ne-ai chemat pe noi la ospățul cel duhovnicesc al nunții Tale, dezbracă-mă de chipulo cel ticălos al greșealelor mele, prin împărțășirea pătimirilor Tale, și împodobindu-mă cu haina slavei frumuseții Tale, fă-mă împreună-șezător luminat la masa împărăției Tale, ca un milostiv”⁹, sinaxar din Lunea cea Mare rezumă rolul privilegiat al lui Iosif cel preafrumos, în istoria mântuirii ca prefigurare a Domnului Hristos: invidiat de frații săi, aruncat într-o groapă, vândut de frații săi ismaileiților pe treizeci de arginți și revândut de aceștia, la rândul lor, lui Putifar, mai-marele eunucilor faronului Egiptului, închis în temniță după ispita lui de către femeia lui Putifar, eliberat după tâlcuirea unor visuri profetice și așezat conducător al Egiptului, recunoscut de frații săi după împărțirea de grâu. Haina lui muiată în sânge a fost folosită ca semn de înșelare pentru tatăl său Iacov de către frații săi care au declarat acestuia că Iosif a fost răpit și mâncat de fiare sălbatice. Tot haina sa a devenit corp delict pentru femeia lui Putifar, înșelată în așteptările sale erotice: Pentru că stăpâna lui s-a mâniat pe el din pricina curățeniei tânărului, că n-a voit să săvârșească nelegiuirea, a fugit lăsând în mâna ei haina sa. Ea l-a grăit de rău stăpânului său, așa că Iosif a căpătat temniță grea și lanțuri”¹⁰. Comentariul tipologic din sinaxar se încheie cu un corolar hristologic, duhovnicesc și euharistic: Iosif este preînchipuirea lui Hristos. Și Hristos a fost urât de iudeii cei de același neam cu El, a fost vândut de ucenicul Lui cu treizeci de arginți, a fost închis într-o groapă întunecoasă, în mormânt. Sculându-Se de acolo prin El Însuși împărățește peste Egipt, adică peste tot păcatul, îl învinge cu putere, conduce toată

⁷ *Ibidem*, p. 546-547.

⁸ *Ibidem*, p. 550.

⁹ *Ibidem*, p. 561-562.

¹⁰ *Ibidem*, p. 547.

lumea și ca un iubitor de oameni ne răscumpără prin darea hranei celei de taină, dându-Se pe El Însuși pentru noi și ne hrănește cu pâinea cerească, cu trupul Lui cel purtător de viață¹¹” (p. 547).

Iulian Grigoriu, un poet bisericesc „prea-străin” și proiectul său poetic „Evanghelia tânărului gol”

Poeții convertiți fac parte din acest ordin universal al tânărului gol care depășește generațiile și le unește peste veac în Duh. Paul Claudel (1868-1955), urmându-l pe Domnul în itinerariul său evanghelic și liturgic din marea tapiserie profetică a Pătimirilor, redată în cartea sa „Un poet privește Crucea”, remarca chipul enigmatic al tânărului gol numindu-l mai întâi în registrul metaforic nocturn al ființei „vârcolac bizar”, „somnambul traficant”, „fluture de țintirim”, „copil de pripas”, „corespondent insesizabil”, „făptură menită să dea târcoale”, „ucenic nocturn” și rezumând diversele încercări de identificare ale acestuia cu Sf. Ioan Evanghelistul, cu Sf. Ioan Marcu, cu tânărul bogat ori vreun ilustru anonim : „Să urmărim mai departe cu atenție, în amănunt, slujba, notând pe un petec de hârtie tot ce ne vine în întâmpinare.

Apare mai întâi acel vârcolac bizar de care numai Evanghelistul Marcu pomenește. Cine să fie tânărul îmbrăcat, niu se spune cu u giulgiu peste trupul gol, care se alătură o clipă manevrelor polițienești și care străbate cu umbra sa lipsită de chip drumul sinuos al psalmodiei? Ce trafica acest somnambul la intrarea în Grădina Măslinilor? Unii au vrut să vadă în el pe Sfântul Ioan. Dar Sfântul Ioan, pe care îl putem urmări pas cu pas pe tot parcursul Patimilor, nu era nici gol, nici înțolțit cu vreun giulgiu. Cine, prin urmare, să fi fost fluturele de țintirim ademenit de felinarele paznicilor, pe care aceștia încearcă în zadar să-l înșface, neizbutind să apuce decât sinistra-i zdreanță? Nu cumva era însuși autorul relatării în zilele buimace ale adolescenței sale când, în plină noapte, potrivit-și, de bine, de rău, pe trupul gol uniforma cadavrelor, se silea să-și urmeze Dumnezeu la chinuri de ceata hidoasă a învățaților și

¹¹ *Ibidem*, p. 547.

cărturarilor de sub comanda la Iuda? Sau mai degrabă tânărul bogat din Evanghelie, cel care odinioară, primind de la Iisus sfatul de a-și părăsi averile, a plecat plin de tristețe? În halul acesta îl aflăm acum? Spre a se descotorosi de toate va fi avut el nevoie să fie înhățat astfel? Au doară nici sărăcia lucie n-a izbutit mai bine decât belșugul să-l vindece de incertitudini? Să fie vreun copil de pripas din cei ce șontăcie în urma dârzei voastre trupe – Apostoli și călăi, noi mergem laolaltă într-un singur pas care face să se cutremure pământul – vreunul din acei corespondenți insesizabili, gata să-ți lase în orice clipă în mână o boarfă inconsistentă? Căci alături de cei care merg, alături de cei care țin la drum, se vor găsi întotdeauna fapte făcute doar ca să dea târcoale”.

Fapt demn de luat în vedere, tânărul gol apare la Paul Claudel într-un loc privilegiat, luat în seamă și valorificat în comenatriile Săptămânii Mari din Biserica de expresie liturgică latină. Figura tânărului gol reappare în siajul urmării Domnului imediat după comentariul dedicat trădării lui Iuda, conducătorul comado-ului antihristic din Grădina Ghetsimani, de data aceasta prezentat fugăr într-un registru metaforic diurn, în chip de „intelectual îngrozit”, în căutarea identității răvășite de întâlnirea surpriză cu Domnul: „Iar noi acum, aidoma intelectualului îngrozit care ne-a fost înfățișat adineauri și care între timp, scăpat de giulgiul său, nădăjduim că a găsit mijlocul de a-și recupera atât cămașa cât și personalitatea, să urmăm drumul lui Hristos de la această cea dintâi scânteie de foc din miez de noapte pe care o scapără în lampa sa, în fruntea pâlcului de paznici, o bătrână turbată, până la înălțarea, până la sfârșierea, până la evidența, până la înspăimântătoarea arătare în văzul tuturor timpurilor și popoarelor a crucificării în plină amiază (*Indica mihi ubi cubes in meridie* – Cânt. 1, 6)”¹².

După o asemenea întâlnire nu mai știi pe unde să-ți scoți cămașa cea învechită de păcat, stropită cu sângele celui nevinovat, hăituit ca un animal în caverna judecății înguste și zdrobit mereu de ura universală în teascul Crucii: “Iată. L-am întâlnit. Dar, cu toată

¹² Paul Claudel, *Un poet privește Crucea*, trad. rom. Anca Sârbulescu, București, Edit. Anastasia, 2001, p. 28.

statura Lui înaltă, de abia îl putem deosebi în mijlocul piticilor care tropăie deasupra. Din când în când văpaia unie făclii luminează brutal fața scaldată în sânge și sudoare pe care parcă se așterne, groaznic, reflexul urii celor ce-L hăituiesc. (...). Asta-i ce s-a putut recruta, iată respingătorul public al Curții cu jurați dinaintea căruia Fiul lui Dumnezeu se va da pe față. Acolo a fost înghesuit Hristos, așa de strâns încât acum e una cu carnea poporului Său. E tescuit de întregul Israel”¹³.

Au existat mereu convertiri în rândul poeților, literatura română bucurându-se de figuri minunate de convertiți precum Daniel Turcea (1945-1979), cel trecut fulgurent de la “Entropie” la “Epifanie”, din bazarul oriental al lumii în chilia mistică de tămâie de la Cernica.

Iulian Grigoriu este un poet post-modern în adevăratul sens al cuvântului, un convertit autentic care și-a înscris simbolic convertirea într-o amplă și complexă poetică care-l recomandă ca pe un martor privilegiat al generației 90. S-a născut la Galați în 9 iulie 1965, având un itinerariu formativ și profesional bogat, având de-a lungul vremii diverse ocupații sau profesii, susținute cu “inegală convingere”: student la facultăți tehnice și umaniste, muncitor necalificat, meditator particular de matematică și fizică, redactor în presa socială și culturală postdecembristă, golan în Piața Universității, șomer, pierde-vară, frate de mânăstire la Măxineni, profesor, licențiat, master și doctor în filosofie (logica și filosofia matematicii), cadru didactic universitar. Ucenic prin molipsire și dialog al lui Petre Țuțea, Iulian Grigoriu a publicat poezie, proză, critic literară, eseistică, interviuri, impunându-se în cetatea literară de la Dunărea de jos ca un gardian al unei conștiințe axiologice creștine.

Integrala operei sale poetice a fost editată în anul 2013, la Iași, într-un volum intitulat “Eu, prea-străinul”, incluzând aici majoritatea volumelor publicate anterior: “Dulcele timp pentru răpunerea răilor” (Editura Alma, Galați, 1997); “Frumosul măturător al băilor” (Fundăția Culturală Antares, Galați, 2002); “Niște prieteni și Hrist” (Fundăția Culturală Antares, Galați, 2007); “Daniel în

¹³ *Ibidem*, p. 28-29.

groapa cu lei” (Editura Centrului Cultural Galați, 2011) dar și alte titluri din volume nepublicate: “Eu, prea-străinul” (1983-1986); “Caietul de la Rovinari” (1986-1987) și “Poem cu Parmenide” (2000-2003). Practic, din volumul integralei lipsesc tocmai volumele scrise în anii 1990-1993, “Evanghelia Tânărului Gol” și “Pleiade”, fapt semnificativ menționat în nota biografică de la finalul cărții. Fuga sa la mânăstire a fost fructificată în romanul logico-filosofic “Cu Wittgenstein la mânăstire”, publicat în anul 2003 la Editura Paideia.

Poemul inedit *Evanghelia Tânărului gol* este o pășire spre Crucea Cuvântului, o purtare și o rostire a Cuvântului Crucii, un pelerinaj evanghelic pe urmele tânărului misterios, o mistagogie poetică în identificarea acestui personaj evanghelic, pornind de pasajul menționat ca motto, convertit în impuls poetic: *Și lăsându-L, au fugit toți. Iar un tânăr mergea după El, / înfășurat într-o pînzătură, pe trupul gol, / și au pus mîna pe el. / El însă smulgîndu-se din pînzătură, / a fugit gol* (Marcu 14, 50-52).

Identitatea personajului enigmatic se precizează prin ipoteze de lucru și delimitări: botezat de Ioan cu botezul pocăinței, tânărul gol nu face parte din cercul apropiat ori extins al ucenicilor, și nici din cel al beneficiarilor minunilor Domnului, cum nici din casta sacerdotală ori sapiențială a vremii, nici măcar vameș pocăit nu este, ci un om al timpului său, om nou cu tăria vinului vechi, poet prin excelență cu dor aprins după Cuvântul, unul căruia Dumnezeu i-a scuipat în gură, investindu-l cu darul rostirii poetice a Vieții, îmbrăcându-l în cuvintele Cuvântului:

„Botezat de Ioan, printre mulți, cu promisiunea Celui Ce va veni
Nu e nici Simon și nici Andrei, Iacov al lui Zevedeu sau Ioan, Levi al lui Alfeu
Filip al lui Bartolomeu, Matei sau Toma, Iacov al lui Alfeu sau Tadeu
sau Simon Cananeul sau Iuda cel care L-a vîndut
Nu e demonizat sau bolnav sau lepros și nici legat cu jurămîntul tăcerii
nici slăbănog, vameș, cărturar sau fariseu, ori om cu mîna uscată
vindecat într-o sîmbătă
Ci om nou cu tăria vinului vechi, din vechime cu zeii bîndu-l
Om făcut pentru timpul său, domn al Sîmbetei și frate lui Dumnezeu
Ascultînd printre mulți pe Cuvîntul

dintre cei pentru care a venit El
și au băut vin cu vameșii și păcătoșii
Știa că Mirele îi va fi luat într-o zi
dar Mirele nu-i spuse „Urmează-mi!”

*

Întristat că minunea se face spre pildă pentru cei cu inima împietrită
a mers neștiind după Iisus din Ierusalim și din Iudumeea de dincolo de Iordan
dimprejurul Tirului și Sidonului să-l abată de la răstignire

Doamne Dumnezeule
Nu mă ispiti
nu mă înăspri
lasă-mă ca mustul dulce
lasă-mă ca lacrima
lasă-mă privind la nor
cu părul fluturător
lasă-mă în noaptea mea
Căci nu pot să-nvăț nimic
Căci nu pot să-nvăț nimic
Nu mai pot a mă-mbăta
din beția altora
moartea altora privi
moartea altora cînta
moartea altora privi
Chinui răs-chinui
alții-în locul meu muri
‘N locul altora muri
‘N locul altora muri
Învia de undeva
numai din puterea Ta
numai din puterea Ta

*

Știind că atunci cînd e mai ușor să vorbești
mai bine e să faci ce e greu
și să faci ce e greu e să spui cu puține. Și atunci cînd nu ai puterea
mai bine să taci să-ți iei patul tău și să umbli

*

Poetul, Mirele fiindu-i în preajmă, nu postea ci
cu dorul pentru Mirele său se hrănea
Neprins alergînd după Domnul
la Domnul cu oaia pierdută și fiul plecat
Tînărul nu e în afară, dar taina împărăției o primește în pilde

fiindcă uitându-se, privește și vede și auzind înțelege și se întoarce și este iertat
nefăptuind orice ar face
ci așteptînd neapărat precum pămîntul bun pentru Cuvîntul Semănătorului,
Înfloritorului, Înspicatului
Îi cunoaște pe cei prădați și se lasă și se pierde cu ei și se întoarce și este iertat
pornind cu cei care primesc cu bucurie Cuvîntul, dar fără rădăcini în ei
întorcîndu-se cu cei prigoniți și strîmtoși pentru Cuvînt
se smintește și se lasă și se pierde și este iertat
Pe cei înnecați în grijile veacului acestuia cunoscînd
se înnăbușă și se lasă și se pierde și nu rodește
și se întoarce și este iertat
mîncînd din ogorul lăsat paserilor cerului
semințele nedeosebirii încolțesc primejdiile cîntecului noptatec
făcînd ziua noapte și întunerecul lumină
și nu înțelege că a aduce roadă înseamnă a fi roditor
nu înțelege că a aduce roadă înseamnă a fi roditor
*

El ia de la cei care au și răstoarnă vasele pentru cei care nu au
dar află repede că aceștia nu vor fi niciodată reci sau fierbinți
și că mai bine e cuvintele să nu schimbe lumea
lumea să poarte încă un nume necunoscut ca și Dumnezeu
El e îndepărtat pentru a cere netezimea cuvîntului potrivit
cînd în aceeași clipă regulile lumii se ridică
iar bogăția ei mută e un dar
prea înalt să nu fie neînsemnat
Pleacă minunea să vestească
precum demonizatul vindecat
în taina-i mare haină îmbrăcînd
Cu zorile pe masă aruncate
Pleiadele și Orionul inelar
În Sine Domnul simte vasul gol
pe trup alunecînd veșmîntul rar
*

Neîmbrăcat umbla cu două haine, precum cei doisprezece
ci mai sărac purta un dar al pierderii
o pînzătură din sac
avea pe trupul gol
Hrănit cu pîinea și peștele înmulțite de Iisus
printre cei cinci mii de bărbați așteptînd la răs_pîntii
să se risipească pîcla faptelor fricoase
obiceiurile fără de număr ale morții

Căci auzindu-L el se întorcea
În pîntecul larg al Cuvîntului
din marginile lumii
ridicat în crucea vieții
firea neasemănării străină
din cetățile pustii pe fruntea ucenicilor
Vorbind în graiul cel nepămîntean
din care prea puțini se-apropie ca să culeagă
Setea de Cuvîntul ne treieră nopțile
și nu ne săturăm din apa vie bîndu-l
Ci cuvintele Duhului apucînd
ca pe fructele prăfuite și roadele pămîntului
ele nu spurcau pe tînăr și cuvintele lui
de mîncare erau și în curăție
cuvintele Domnului le primea precum vietățile
de la fărîmiturile copiilor
ca un copil al Domnului le primea
fiindcă Domnul i-a deschis urechile
și i-a dezlegat legătura limbii
i-a scuipat Dumnezeu în gură
Dumnezeu i-a scuipat în gură poetului
pămîntul și sudoarea ce-l țin
a mir de nard miros de-atunci
Și ochii lui cum ochii orbului
pe Dumnezeu văzut-au
și oamenii era niște copaci umblînd după o singură virtute
nici gînd să știe cine este Domnul

*

Și unde nici ucenicii nu înțelegeau ci cugetau pe cele ale oamenilor
el jinduia între prilejurile de poticnire și ca ultim sosit
sufletul și-l primejduia pentru Evanghelia sa
Dreptate să dăm Domnului și Faptei sale
pe care scrieri ne-ntrecute n-o cunosc
căci nu pe cele ale lumii căuta nerușinîndu-se
și așa rămînea printre cei care nu vor gusta moartea
pînă cînd nu vor vedea din orbire
împărăția lui Dumnezeu venind întru putere
Și nu L-a văzut pe Dumnezeu în straie de lumină ci răpit
de slugile Arhiereului a fugit din fața Sa gol:
din nou în fața Ta e primul om pe care îl dezlegi din giulgiu
ne-rușinat, primul monah și ultimul discipol

evangelistul din strîmtoarea clipei
cînd vremea s-a oprit cu Domnul înmiit

*

Și ceea ce Domnul arăta pe de o parte ucenicilor, fără nimeni să știe
se întîmpla pe cealaltă parte, în lipsa lor
fiindcă a cere cuiva să păstreze tăcerea
însemna a te lupta în alt om cu duhul său mut
căci a te arăta undeva în slavă, însemna mai apoi a te arăta răstignit
și a merge pe apă însemna mai apoi a te poticni
și a învinge demoni însemna a te lupta mai greu cu ei și cu mai mulți și mai
mulți

iar a înmulți pîinea cerească însemna
a spori aluatul fariseilor pentru cei care cu puterea Cuvîntului nu se hrăneau:
Cred Doamne, ajută necredinței mele! cel din urmă va sluiji tuturor
Căci fără să meargă cu El va merge
în Numele Lui și-n Numele Numelui Său

Mai văd o lumină

care ajunge

dincolo de moarte

Mai văd o lumină

care păstrează chipul Tău

Chipul oricărui

început

Lumină, lumină, acum poți veni

am să tac

ordinea lumii naște raza

în care mă prefac

*

Dumnezeu a mai venit pe pămînt a mai grăit prin prooroci
dar încă nu răscumpărare cu sufletul Lui sufletele celor mulți
nestarea cerului scurtează ziua; frica în trupuri se-ghesuie și tace
sunt trupul îndărătnic care nu vorbește
orice cuvînt e o pradă care se zbate în plasele inimii:

Cuvinte în puterea inimii

acum ce te oprește?

Și L-a strigat: Fiul lui David

urmîndu-i lui Iisus pe cale:

Poetul e urma lui Iisus pe cale

*

Dar atunci cînd Iisus s-a apropiat de Ierusalim
la Betfaghe și Betania lîngă Muntele Măslinilor

și Și-a trimis doi ucenici în sat
de unde să-I aducă un mînz neînșeuat
pe care nu șezuse nici un om pînă atunci
Cine legase mînzul acolo știind
Cine erau cei care stăteau acolo și făceau voia Domnului
și i-au întreat: De ce faceți aceasta, de ce dezlegați mînzul legat la poarta
noastră
pe fiul Mînzei care pînă acum nici un om nu a stat?
Știind că Domnul are nevoie de el le-au dat ucenicilor mînzul
și-au pus hainele pe el și Iisus a șezut pe mînzul
ce nu mai purtase vreodată om
pe mînzul cu spate curat și crescut
pe mînzul ducînd dumnezeiască povară
Să fii acolo cînd Domnul are nevoie de tine
și nu ca smochinul nevinovat cînd nefiind timpul lui
pe Domnul nu l-a săturat și Domnul a plecat flămînd de la el
căci timpul flămînzirii și vînzării Domnului venise
dar nu venise timpul smochinului
și din calea Sa pe nimeni n-a mai chemat cu rod îmbietor, smochinul
și a fost blestemat

*

Îndur surghiunul cuvîntului în libertatea sa tăcută
și trupul său curat învelit șiroind în lumină
e-un singur grai pătrunzător pînă unde omul a fost zămislit
trece acum viule prin mine
duhule trei fîntîni sapă
dar ce să schimbi cînd nu e nimic de schimbat
și cum să clinești Neschimbatul?
Timpul trece sărac faptele se usucă și cad
și cine să spună muntelui: Ridică-te și te aruncă în mare
și în inima sa să nu se îndoiască
ci el să aleagă în Sine, Marele Greu, Neschimbatul
și să-l urnească
și atunci inima sa va grăi și fi-va lui orice va zice
Iar cel ce-a primit le avea pe ale lui și toate de trebuință
și le-a ridicat și le-a descoperit
atunci cînd asupra lor a rostit
Iertate sunt toate de vreme ce sînt
dar oamenii nu uită ce Dumnezeu însuși dezleagă
și din inima lor fac peșteră de tîlhari
din care Domnul îi scoate cu biciul

Ci de multe ori Domnul a venit și oamenii l-au gonit
dar acum a venit ca să se răstignească
și să-i mîntuie pe cei care nu merită mîntuirea
dar și să-i piardă pe unii care l-au aruncat din vie afară
cînd a venit de departe ca să culeagă roadele ca Fiu al lui Dumnezeu
Ci munca lor era plătită cu piatra din capul unghiului
o piatră obișnuită pe care oamenii o lăsau
uitînd că nimic nu pot ridica pentru ei

au fost plătiți cu piatra din capul unghiului
în care toată greutatea păcatului se aduna
căci pentru lumea aceasta binele strîmătorat
revarsă cu fierul
iar dincolo stăpînul ne socotește plata ca pe banul văduvei
înflorind ca un răspuns primăvara Învierii
dîndu-i și El toată averea sa

*

Și ucenicii cînd l-au întreat mai tîrziu unde să gătească Paștele
cine era omul acela ducînd un urciur cu apă
care îi cunoștea pe ei și îi înfîmpina
ducîndu-i în casa stăpînului său unde un foișor era așternut
pentru Învățător și ucenici
pe străzile nelocuite ale casei mele
e o încuviințare de putere aspră – un plîns mocnit în podele
Cerul – o cătușă ruptă între mine și Adevăr -
se luminează pentru adăposturile fugarilor
marginea joasă a căilor sfînte
Urme de gloanțe-n pereți, sîmburi dulci și amari
A vinde și a cumpăra: viața zilei, sîngele aerului
pentru a-l face primitor, senin; a schimba-n miazăzi adunarea de aripi
prieteni sosiți cu belșugul de nori ce ocrotesc sîrbătoarea
împotriva ușii închise cu zgomot, visul curmat în piciorul trădării
Am luptat mult pentru ziua de azi -
ca să-i împrăști ceafa, necredința

Drum descoperit, cu perdelele nopții trase, înfășurate pe inelarul plătînd
Nesupus, de aici, din închisoarea mea: pentru a iubi ziua, pregătit de
neîntrerupta rugăciune a nopții; a mă alătura darului de somn bine-veghețor
și înțelept ca un psalm al ființei

*

Ci iată, planul vînzării și răscumpărării se întocmea
cu ajutorul și cu știința celor ce clipele prea bine socoteau

Numărătorii stelelor și-a firelor
veniți parcă anume să-L slujească
într-o anume casă într-un anume ceas
într-o anume seară ivită-n foisor
Și nu era atunci când dintre cei care mâncau cu El
unul plecase să câștige lumea
fără să știe că sfârșitul este mai aproape
cu 30 de-arginți
și nu era unul dintre cei care se întristau zicînd: Nu cumva sunt eu?
El nu era printre cei doisprezece, el nu era din numărul celor doisprezece
ci ca să se împlinească
încremenită distanța
cuvîntul apropiat așteptat de stele
lacrima ochiului său
Crucificați în beznă
crucificați fără mare strigăt prieteni
chitara apusă
așezați la străina masă
vom mânca și vom bea
pentru ca nevăzuta gazdă
să uite că am venit aici
la fiul său întruna
vocea sa vom bea-o tăcuți
ne-om ridica și om merge
precum sărmanii chemați la ospăț
să-ntoarcem vasele largi din lemn vechi
să rotim cumpenele bine
căci vasul fintînă făcutu-s-a
mîna lui și vinul
nici un păcat nu ascund
*

„Căci cele despre mine au ajuns la sfârșit”
au venit vremurile ca ei să se încingă cu sabie
și cu cei fără de lege să se socotească
și slujitorul întru mărire să fie cel care să spele picioarele ucenicilor săi
Cînd vom putea Doamne, să purtăm ceea ce ne vei spune
și pe față să vestim despre Tatăl?
Și nu că Iisus e viu și e Dumnezeu a vrut a spune
ci cum a făcut Iisus și ce a vorbit și cîte a mai printre ucenici
ceea ce n-a scris în nici o carte
aceea îl dovedește că e Dumnezeu

și Îi întărește pildele.

Valuri deodată au prins și întunericul preste stele a mișcat

Răstignirea Ta

pînă la vinul cel nou cu Domnul băut în împărăția ta mai era

mai era de nouă ori nouă pînă la ceasul al nouălea

N-ai mai vrut vinul cu smirmă al răstignitorilor

care spre timp înapoi a rămas ca un legămînt pierdut în roșia mare

și din timpul răstignitor n-au plecat

Hainele Tale au împărțit aruncînd sorți, care, ce să ia

Omul rămînea cu trupul său gol și durerea

cu trupul său gol și cu durerea

La al nouălea ceas în întunericul mare

în necuprinsul stăpîn

Ai strigat:

Eli, Eli lama sabahtami!

și-apoi cu strigăt mare Doamne, ai plecat

în ceasul al nouălea

*

Am auzit vorbind stelele

ce nu-și mai găseau așezare

Și-au dat deoparte timpul și marginile

pentru a te găsi;

Trupul mi-a fost oglindă pentru chipul tău

și-atît de departe dezvelit gîndului

sfișiat nehotărîre de astre

Mai departe de cer se stingea o lumină

o frîntură de imn străpungea rana ta

roșul cald tipărea un pămînt de aproape

lîngă mine aproape alt pămînt se-nchea

*

Voi purta numele morții Fiului meu

Eu, care nu știu moartea

Cea care îmi arată în adîncuri lumina

piatra rece și aspră a unei străfulgerări tremurate

El, care a pipăit cu trupul marginile hotărîte

Pentru a face din adevăr un întreg

pentru a face din adevăr un joc al sensurilor mute

a celor ce tac în jurul tăcerii

Ca pe o haină sfișiată de fiare

obosită de muncă, mucegăită de ape

scorojită de vînt și strînsă de foc

Voi purta numele morții Fiului meu
un nume cunoscut de mine prin biruința rostirii
la limita celor ascunse
o haină țesută de mîna mea ca o noapte
din lîna moale a turmelor mele numeroase
cele ce se ascund în lumină vor ieși din cele ce-și caută ascunzișul în noapte
E singura cale a strînge tunelul în tine și a părăsi
ciudatul bestem aruncat peste oameni
nu acela de a-și cîștiga cu sudoare clipa de tihnă
ci de a se despărți de cei dragi la o vreme nepotrivită
cei răsplătiți cu povara credinciosului Iov care m-a cunoscut
într-o semnificație lăsată să-i continue liber ființa
și m-a strigat pe numele morții Fiului meu
*

Cheamă
Doamne, trupul acesta ce-l port ușor a-l înfrînge
de nu m-aș împotrivi !
Ființa Ta în stelele mele
noapți de stele somnului meu
îndulcește-mi trupul visător
ochii nu te cunosc în ființa ta vie
respiră acolo unde numai tu poți găsi
răul și binele
Învie Tu Doamne, acest trup
pregătește-l pentru viața
subțire cum creanga de vișin
în vîrf ca o flacără
stinsă-n vîntul nopții, aceeași în dimineață –
vindecă veșnicia rănită
literă în înțelesul fără anotimp
*

Și Numindu-te Doamne, lumină
Scriere din vis
pasăre rană în cerul capcană
ochii deschide-i din trupul oglindă
galbenul aur n-o să te vîndă
Iartă-mă pentru lumină
Cu ce Singurătate să mă însoțesc
ca să pot fi
Cu ce Nume să te numesc
Treci peste mine ca peste o apă

pe care nu ai pășit
niciodată
Suflă peste mine cu suflarea ta caldă
Nu voi ști niciodată
adîncă mare
cum a vorbit
O, scriere fără sfîrșit dă-mi Nume
la Tine faptele din spațiul împietrit
adeveresc de-a pururi o poveste
la fel cu-aceea care m-a uimit
Noaptea întreagă
au trecut prin fața casei mele
cu inimi blînde și cu lumină
împărtășiți
unde se termină ceea ce am început eu
căi fierbinți s-au stins
Chipuri de ceară au început să mă doară
nimeni nu a intrat
m-am rugat
din umbră durerea -
ars pînă la sfîrșit
*

Deget gol și deget plin
Pe jumătate înger
carte
Cu litere schimbate
Pîine pentru cîinele
singurătății Cerber
Desfoaie jumătate
singurătate
înviere/ fără muiere
pe-o parte apă
flacăra pe alta
aruncat din iubire
Arsă literă
lîngă închisă poartă
Din calcul plimbat peste ape
aproape de suflet
arde nestins
Neînțățit
dar cu chip împărțit

în chip adunat
În stea și lumină
niciodată
alcătuire deplină
fire geamănă
frică
din frică seamănă
nemîngîiere de muiere
minune cu flacără
capăt de toartă
opaiț
urcior gol
Plin de sete nimicul
Cu sete golind alambicul
Neadunat laolaltă
în trup doritor/
al nimicului muritor
Dorință neînviată
ființă
cu un singur păcat
Virtute scursă
mult sub cenușă
vin fierbinte vin
rana nopții golind
Cea mai apropiată lumină
de vină
Cuvînt răpus - neînșelat de credință legea pe dos
mațele legii
întunerecul și duhoarea
pus să scuture să-și fluture
hainele negre
neîncăput miros de ars os
dincolo de curăție
întețind văpaia
ce va să vie
literă neagră
fără vreo datorie
Vine și pleacă din sînge
ca dintr-o apă fără de mal
Ultima barieră
dincolo de care nimeni

dar absolut nimeni
nu poate stăpîni.

*

Ci un tînăr era la mormînt
la mormîntul cel gol
un tînăr îmbrăcat în veșmînt alb
la mormîntul fără trup
un tînăr așezat în partea dreaptă
îmbrăcat într-un veșmînt alb
și mironosițele s-au spăimîntat
Cel răstignit? A înviat! A înviat!
Nu este aici
aici e doar locul unde L-au pus
Și ieșind, mironosițele au fugit de la mormînt
au fugit au fugit
pînă la Galileea unde Domnul nu ajungea
Ci stătea înaintea lor
La Galileea unde pe Domnul îl vor vedea
Și Mariei Magdalena s-a arătat și nu a lăsat să-L atingă
căci nu se înălțase la Tatăl Său
Și ucenicii au auzit că este viu și că merge pe cale
și între alți doi s-a ivit care mergeau la o țarină
Pe cei unsprezece nepărăsindu-i li s-a arătat și le-a suflat Duh Sfint: Luați!
Iar semnul celor ce vor crede va fi ca demoni să izgonească în limbi să grăiască
șarpe de îi va mușca otravă de vor bea
nimic din acestea nu-i va vătăma
Ci pe cei bolnavi îi vor vindeca
punîndu-și peste ei mîinile
și vorbindu-le lor
Dar Domnul a venit lîngă doi dintre ei, mergînd spre Emaus
și a vorbit cu ei, ca să înțeleagă
căci erau nepricepuți și zăbavnici cu inima

*

Nu știu dacă podul deasupra de apa nehotărîrii
e faptul că Adevărul există – la o aruncătură de băț
barca beției încurcă năvoadele
Mă tem de cuvintele tale
tu dacă știi Adevărul și răspunzi prin tăcere
sprijinit de o carte pierdută
în urmele mării blîndeți
dintre mare și mare

mă cauți

Căci erau nepricepuți
și zăbavnici cu inima
ca să creadă tot ceea ce-n cer se-ntîmpla
Tot ce Hristos trebuia să pătimească
spre a intra în slava Sa se întîmplase
dar de lingă ei se făcea că merge mai departe
pe cînd pe ei îi păștea și ei nu știau
Paște-ne Doamne rugîndu-L
căci spre seară fiind și cu ziua plecată
a intrat să rămînă cu ei

*

Arătăm oaspetelui întîrziata mea casă
și-l rugam să rămînă peste noapte – și-o noapte de nopți
dar locul nu-l puteam ține purtam
ca pe-o aură ștearsă
beția naufragiilor la 30 de ani a spiritelor tutelare
cînd oare fost-am așa tînăr - cînd oare îmbătrînisem frumos
locul ștergea din urmă-nserarea
Iată camerele de sus cea crăpată din pîntece
în hol te întîmpina ploaia
norul luminos în care se odihnesc viețile invizibile ale înfilnirilor
sau poate viermii din camera stricată a celui Irod
mirosul din care răsar în zbor muște
păianjeni auriferi invaziile de somn nu mai pridideau
și oaspeții șterși hotărau să trăiască / nenumărate vieți rătăceau în firele de tutun
deslușind meridianele singurei lumi
I-am arătat camerele joase din frig - Saturn și Uranus numite
în noapte elementele se trezeau cotropind amănuntele
atîtor fapte sacre – un zgomot mi-a amintit că lucrurile se răcesc
să am grijă – mi-a spus – să ștergi de pe cărți praful cosmic

*

Și au stat împreună la masă și Pîinea a luat-o
a frînt-o și i-a binecuvîntat
și cînd ochii lor s-au deschis
El s-a făcut nevăzut de ei
Atunci doar dorul de Tine, Doamne! în planta uscată nu rodise blestemul
Cum Doamne, dorul de Tine
Tu, care nu ești Vis, dar poți trimite un vis pe fața pămîntului și pămîntul să te
vizeze Cum a fost Doamne, dorul Tău de Pămînt cînd i-ai trimis lumină?
Ce praguri de pămînt muntele Tău iubit a dezlegat?

Doamne, ce dor ocrotește semințele tale când un Vis le învie?
Cu ce putere atingi chipurile și ele îți seamănă și Doamne
ce spin încă nu ne unește
și plecă odată cu diminețile lumina Visului de la Tine
Văd din nou în fiecare dimineață toți acești nori și strâng în mână aer
strivesc semințele pe care cu grijă le semeni ca bunul plugar
Cum să mă desfac din toate alcătuirile pieritoare și prin Tine, pe oameni
găsesc ca să gustăm împreună mustul harului Tău
Cum o fi Doamne, dorul de Tine, când pe noi ne sfișie
doar amintirea unui chip trecător prin valea plîngerii
O, Doamne, dacă noi căzînd din iubire
încă mai putem desluși chipul de om sau înger al unui oaspete
atunci încă mai credem că Te putem recunoaște
atunci încă mai credem că Tu nu ne-ai părăsit
O, Tu, Semănătorule, Înfloritorule, Înspicatul
Du-ne iarăși pe cărările pe care le-a călcat Tănărul gol
Primește încă o dată rugăciunea noastră mută și nepricepută
Mintuiește-ne Doamne, cu repeziciunea și din scurtimea acelei apropieri
la ora de seară a părăsirii și singurătății Tale când Doamne, și Tu ai tăcut
dorul izbește-ni-l de Tine
Căci dorul nostru vine din iubirea adevărată și fără a avea vreo altă virtute
purtăm în noi dorul Tău înviat.

*

Și lui Simon tot i s-a arătat
apoi celor unsprezece și celor împreună cu ei
și trupul său nu era duh ci carne și oase avea
căci foame încă purta cu el
și pește fript a mîncat și fagure de miere a băut
Și a lăsat peste martorii Neamurilor
pocăința spre iertarea păcatelor
făgăduința Tatălui
și ei au rămas în cetate
pînă i-a îmbrăcat cu putere de Sus
Și s-a înălțat la Cer
iar Poetul cu îngerul său au rămas să risipească
ceea ce oamenii vor uita:
iubit de Dumnezeu cine-l va atinge pe poet nu-l va atinge
cine îl va vedea nu-l va vedea
cine îl va avea nu-l va avea
Căci poetul nu atinge pe nimeni
nu are nimic

și e un suflet transparent prin aer

*

Pentru poet începe fuga lui Dumnezeu
Și dărîma-va mari ispite ori lăsa-se-va fără putere prins
ci Dumnezeu îi dă putere s-alunece din sac
un sac de pînză gol pentru veșmîntul neîmpărțit
ci cîștigat la sorți de sulitași
De-aceea luați trupul neîmpărțit și răstignit
de la Apus la Răsărit
O, slujitori eliberați
vă așteaptă o mare ordine a cîștigului
o mare bogăție a coerenței: Temeți-vă
Poduri s-au ridicat cu un zar și popoare au fost călăuzite după un vis
credița a fost în inima poporului meu și nu am judecat-o
ci am sărutat icoana și osul străbunului meu
am sărutat urma tocită a sărutării sale pe icoană.
Poetul a văzut ultimul ceas al Domnului pe Pămînt a auzit
zăngănitul de arme absurde în patul sufletului nevindecat al omului rămas
visele profeților departe ca mersul pe ape
vasul vărsat pe pămînt crăpat
Cine a cîntat vreodată bucuria și deznădejdea
Cine a vut vreodată sufletul plin?
Cine a ridicat slavă Domnului
Cine a băut băutura verde a timpului și e însetat de sînge?
Cine l-a bătut pe Dumnezeu și cine l-a băut?
Și va bea fiara urma vînătorului rănit
va pune prețul cel ce umbrește lumea și o ascunde
Cum ar putea un adevăr mai mare să îndrume un popor în pustiu
și să făgăduiască acum
cînd din pămîntul vechii legi a mușcat fierul
și Tu te pregătești să luminezi din uitarea războaielor?
Ce alt adevăr și cum ne vei da acum iertarea?
Căci ai înfrînt numai trecutul lor și oamenii nu și-l mai recunosc
Te-ai răstignit pe Cerul întunecat al uitării
și primul cuvînt e rănit și păstrează urma sîngerie a vidului
dar cerul și Pămîntul vor trece, nu și Cuvintele tale!

*

Ită că venise timpul, ei nu Te-au cunoscut
Mare glas cutremura trupul Tău pe care ei avut-au știința ca să-l omoare
Si o mare liniște pe maluri aștepta să rupă hotarul strîns al timpului
Din nodul lui ce ține morți adormiți

Să vină trădătorul căci ești singur
Si îngeri ascunși tremură în grădina îndepărtată ascultându-ți ruga
Să vină nevinovatul sărut căci lund se arată
Coadă timpului necredinței
Cine Te va apăra căci ești singur
și mîinile Tale creează din nou, cu prima suflare, trupul omului
buzele tale suflă ca la început suflare de viață peste lutul cald: ești încă singur
și corul murmurînd al Creației a așteptat Omul
Tu, care ai puterea să te creezi pe Tine și să fii singur
Primește sărutul nevinovat al vînzătorului ca semn de recunoaștere
El îți va da libertatea și va statornici distanța definitivă
Dintre Creator și Creație
Poetul alerga-va spre-o răstignire albă pe Crucea Cuvîntului
O, Doamne-ntre tîlhari Cuvîntul socotit
Tu iartă-ne, smerește-ne
Căci ajunsesem să Te răstignim
Invie-ne ca trupul Tău să-l pipăim
De-ai fi venit în lume ca un prinț
Noi Te-am fi prins
Doamne al lumii în care noi Te-am răstignit
Doamne al lumii în care noi Te-am răstignit
Tu iartă-ne, smerește-ne, Tu iartă-ne
Pentru poet începe fuga lui Dumnezeu
Și-o vreme, vremi și încă jumătate
*
Doamne, fără haine am fost și chemîndu-Te
în cuvinte m-ai îmbrăcat
și numindu-te Doamne, lumină!

Proiectul poetic *Evanghelia tânărului gol* cuprinde o trilogie - poem, eseu, proză, fiind anunțat și apărut parțial în unele reviste literare, cea mai mare parte sub formă eseistică în revista Antares: „Aceasta nu e o carte de critică (...) nici măcar a rațiunii „impure”. Am început s-o scriu într-un moment în care niciuna din căile de cunoaștere nu mă mai mulțumea, cînd nu mai credeam în omul de știință, în filosof sau poet. Cînd totul se surpa (lume, iubire, societate) și excedat de relativitatea stărilor echivalente, am simțit pentru o clipă, dorul de Dumnezeu. Aceasta era o stare fără egal. Făceam totul pentru a contrazice sentimentul care mă readucea

constant înapoi, fără nici o altă alternativă. Poate că era dorul pentru copilul de aur ce trebuia să se nască din mine și din Aceea pe care încă n-o înfilnisem. Poate că era altceva. Dar nu, nu aveam nici o putere, era ceva ce nici gând să fi putut ucide. Da, să ucid era singura alternativă pentru a fi sigur că Exist și Există! Doar minima decență că de data asta trebuie să consimt la ceea ce se întâmplă cu mine m-a determinat să găsesc un model al timpului care să reziste și care, dealtfel, mi-a apărut întâmplător: Tînărul gol... ce vine la Iisus în ultima clipă... Între timp am scris o mulțime de referate și articole cu bibliografie, am fost obligat să-mi revizuiesc atitudinea autodistructivă, abandonul social, sinuciderea morală, însă nu am găsit nici un mod de a face public această carte. (...). Pesemne, în preajma iubirii lui Dumnezeu, am știut cîndva totul, am fost însumi bîntuit de visul ascuns al adevărului, din care am uitat și m-am împotrivit totului, pentru ca în final, nemaicrezînd în nici o formă a rostirii lîngă impenetrabilul adevăr să mai îngaim un singur cuvînt: Înviere! Înviere! Aștept să fim vii în sensul etern al lumii nepieritoare populate de neasemuiții oameni ce suntem sau care vom fi, cu adevărat!

Din pudoare și detașare simbolică de momentul incandescent al convertirii sale, autorul introduce jocul literar al manuscrisului /manuscriselor găsite în podul unei case vechi case, cuprinzând un text destul de lung și confuz, dar de o ciudată coerență, redat cu un adaos autobiografic: „Este vorba despre o întâmplare cu iz romantic și cu un subiect nu mai puțin depășit: un curs de Poetică, subintitulat, în mod straniu, *Evanghelia Tînărului Gol- o de-finire a poeticii* . Textul pare redactat cam în ultimul deceniu al mileniului trecut, avînd în vedere bibliografia anexată și unele extensii ale manuscrisului care nu s-au păstrat în întregime, precum și după unele referiri (descoperiri științifice, note ale autorului, etc). Textul este specific perioadei de criză din acele vremuri, ca opțiune sau canon artistic înscriindu-l la categoria "eseu", ca spiritualitate, lucrărilor de tradiție creștină, fără să fie un text revelat, ci dimpotrivă, unul mai degrabă "original", scris sub forța unei inspirații de moment. Trăind în continuare cu febra unei "Apocalipse" amîinate, lumea nu s-a schimbat de atunci în mod fundamental, nici vorbă să-și rezolve

problemele stringente, mai ales cele de natură morală. *Evanghelia* care urmează e un text "apocrif", iar cei "o mie de ani" care au trecut, ar putea fi considerați de autorul ei anonim, un miracol cel puțin la fel de mare ca și aventura tânărului *solitar* pe care o redăm în continuare.

Din infinitatea de fapte poetice care alcătuiesc lumea, am ales una cu puterea de a le converti pe celelalte. Din motive cu totul subiective, sînt marcat de această înfîlnire, fiindcă ea face parte din intimitatea mea intimă - consider că definește în totalitate condiția dintotdeauna a poetului. În aventura acelui tânăr, care apare din neant la ceasul tîrziu al vînzării Mîntuitorului, pot privi ca într-o oglindă în firea profundă a poetului. Am ales evenimentul relatat de Marcu, definiție pentru argumentele acestei Poetici, în primul rînd datorită *poeticității* faptului ca atare. E o întîmplare ce iese din canon, dar care aruncă o lumină de fulger asupra timpurilor ce se vor pogori asupra lumii. Analogiile cu modelul poetului și caracterul poeziei în genere decurg imediat:

Poetul e mereu tânăr, orice vîrstă biologică ar avea. El nu are "veșminte": poezia apare în lume fără să țină cont de atribute conjuncturale. Puterea tânărului de a se elibera din mîinile zbirilor are legătură cu puterea metamorfică a poeziei - coaja cuvintelor înlăturată, rămîne esența, ideea, mesajul, poezia pură, ceea ce rezistă ca *sens*, în urma aruncării peste bord a învelișului tare al cuvintelor ce nu pot constitui un miez, ci doar o țesătură, o haină. Dezghiocarea sensului profund al poemului - atunci cînd există - e mereu îndreptat împotriva texturii, a textului, a ceea ce pieritor-istoric e numai un vehicol și nu o hrană. Puterea Poetului de a se elibera vine de la Dumnezeu-Cuvîntul, de la Iisus-Logosul, care în acele clipe era prada cea grea a zbirilor, iar tânărul ce fuge gol din mîinile lor e tratat cu condescendență, chiar cu ironie. Miza poeziei e convertirea gratuitului la Adevăr, a Clipei la Eternitate. Pentru poezie contează clipa, nimic altceva. Gestul tânărului e sincer, necalculat, necugetat, misterios. El nu urmărește vreo răsplată de la nimeni și dovedește iubire pentru cel arestat și care era părăsit atunci de toți ucenicii.

Gestul tânărului ce fuge gol din fața lui Iisus e oarecum frivol - însă așa apar toate faptele oamenilor în istorie, oricît și oricum ar

vrea cineva să le îmbrace. În istorie s-a murit mult mai mult pentru salvarea aparențelor, a falselor cauze și circumstanțe, decât pentru Adevăr (chiar și în acest caz, cine va susține sus și tare că va muri în numele Adevărului, va da dovadă de multă mândrie și iluzionare). Atîta timp cît rămîne un dat obligatoriu, miza expierii, a jertfei libere este foarte greu de găsit în diferențieri și nuanțe.

Tînărul se întoarce în lume și în anonimatul faptelor de taină din Scripturi, trădînd o natură duală, o fire scindată. Efortul său este acela de a plăti lumii cu măsura lumii, iar lui Dumnezeu, cu măsura lui Dumnezeu. Poesia transportă inevitabil un imediat, un imanent și un transcendent. Din punct de vedere transcendent, poezia comportă o altă acoperire a ființei - aspirația spre Adevăr, ori cel puțin spre adevărul exprimării, ceea ce constituie singurul ei prinos. Astfel ea se supune unui *risc ontologic*, la o jertfă, la o ardere de tot pe care divinitatea o consimte, o încurajează și o acceptă. Poeții sînt iubiți de Dumnezeu, chiar dacă soarta, imanentul, le este potrivnic, iar divinitatea, transcendența, îi judecă în cete aparte față de cealaltă turmă a oamenilor.

Și un alt argument ar fi că poezia este principiul “formal” al Logosului, iar marca Logosului e Poesia - atunci cînd divinul se exprimă, o face poetic¹⁴.

Concluzii

Puterea cuvintelor de a converti și de a se lăsa convertite în exprimarea unui fapt trebuie să se suprapună în poeticitatea exprimărilor fericite. Cînd clipa de inspirație nu a dus la realizarea unui text poetic și acest lucru se învederează, ea a oferit totuși o experiență indispensabilă poetului. Acesta poate recunoaște cîndva clipa inspirată, scurt-circuitul, revelația fulgerătoare de limbaj. Revelația de limbaj este o discontinuitate semantică ce provine dintr-un strat metafizic, inteligibil care se poate converti într-un continuum fragil al unei exprimări sensibile. Poetul acționează ca un acumulator, ca un condesator care acumulează inspirație și energie

¹⁴ Revista „Antares”, Galați, nr. 22-23-24, ianuarie-februarie-martie 2000.

poetică. După capacitatea sa, el poate reda pe înțelesul său (așa cum fiecare copac crește după înțelesul seminței sale) acel fapt poetic în legătură cu supra-fapta poetică care l-a generat și, poate rodi după înțelesul și puterea sa.

Adevărata mișcare, Cuvîntul, logosul cu puterea de foc îl caută și îl găsește pe poetul adevărat care acum e rupt în două. Cînd e cu fața la Dumnezeu vrea să fie chezaș lumii, cînd e cu fața la lume, se pune chezaș pentru Dumnezeu. “Om în două lumi” cum îi spunea S.J. Perse - conștient de puțina sa putere, îndurerat de surzenia lumii și uneori de tăcerea lui Dumnezeu, cîntă lucrurile minunate ale lui Creației crezînd că pătrunde tainele sale, în sinea sa trăiește frumuseți neîngăduite și prea îndrăznețe pentru lumea obișnuită. Păstrează în sine speranța că omul este chip și făptură a lui Dumnezeu, că este nemuritor și că după încercările acestei lumi va primi un loc într-unul din cerurile bunătații dumnezeiești în care va întîlni, va cînta, va iubi și va locui în preajma minunată a fapturilor și lucrurilor pe care aici doar le-a întrevăzut, a crezut că le iubește, ori le-a risipit. Crede în bunătatea lui Dumnezeu și are speranța că pentru singura sa virtute, neînsemnată de altfel, pentru dorul său de o clipă către Iisus, acesta îl va primi ca pe oaia rătăcită și fiul risipitor, ca pe tîlharul și femeia ce mult a iubit, ca pe tînărul gol și ca pe oricine care, înțelegînd o clipă adevărul și rușinîndu-se din pricina goliciunii vieții sale a încercat de atunci să-I facă pe plac și să mărturisească pe adevăratul Dumnezeu.

Tănărul gol Iosif, sf. sec. VI

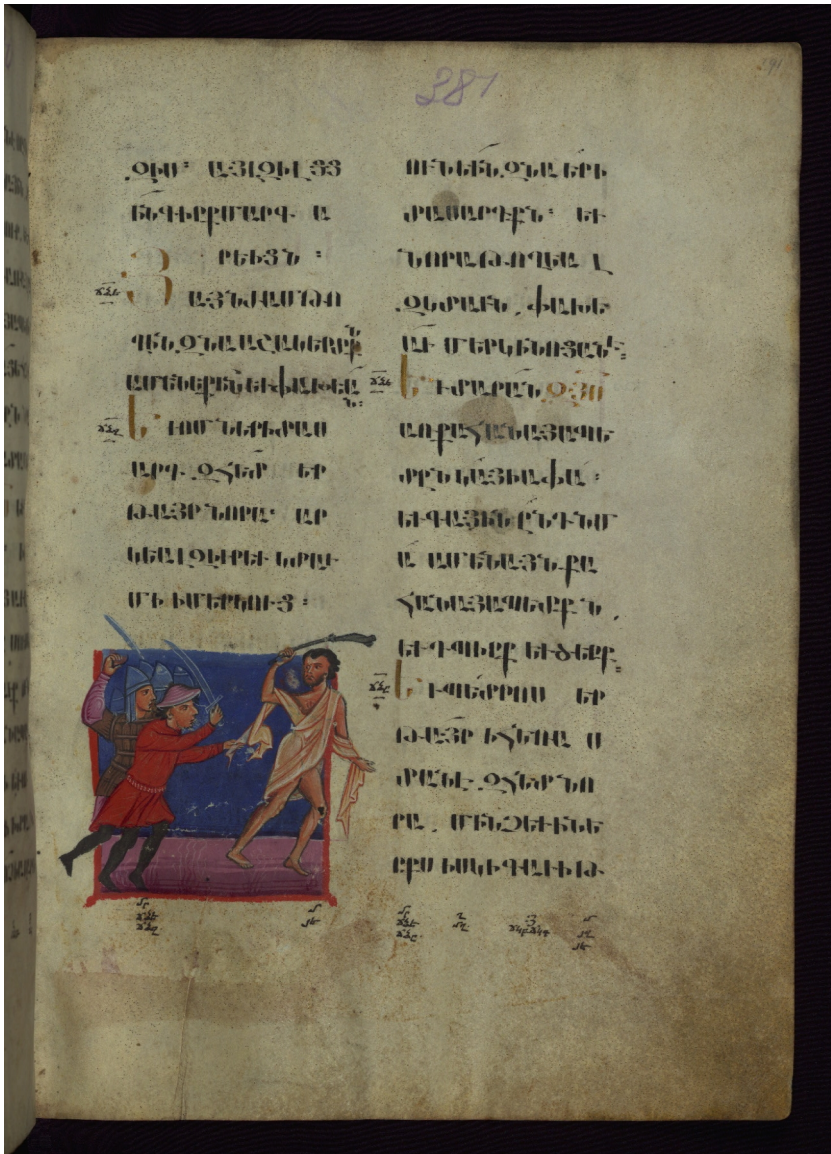

Properzia De Rossi Joseph and Potiphar's Wife.

Pictură în podul bisericii Orșita, Sălaj

T'oros Roslin Evagheliile, tanarul gol, Walters Manuscris W.539, ur. 223v

Proiect iconografic, arca noetica Alba Iulia, martie 2013

Tânărul gol, Arca noetica, Alba Iulia